

'minnesstod, minnesruna'. Liksom de båda danska inskrifterna innehåller Yttergårde-stenens inskrift, förmodar han, en versformel:

vitrik þasi, þit uit, uiti iftir!

»Vitring denna, det vet! (är deras) vette (= märke) efter (dem).»

Dybeck ansluter sig med förtjusning till Stephens' tolkning. »En i all sin enkelhet sannerligen fornskön slutmening!»

S. Bugge påpekar, att enligt Stephens' tolkning skulle **uitrik · þasi** vara subjekt, men formen **þasi** är ack., och bruket av den som nom. har Stephens icke ens gjort något försök att styrka. Bugges eget förslag är emellertid minst lika besynnerligt, om också rent formellt tänkbart. Han upplöser **þasi** i två ord: **þa** skulle vara ack. pl. mask. 'dem', styrt av 87—91 **iftir**; **si** pres. konj. 'må vara'. Inskriften skulle då kunna förstås på följande sätt:

... ræisti stæin þenna æftir Orm sun [sinn ok] æftir sik ok let gærva bro þasi fyrir and ok salu þæira.

*vitring þa se,
þet vit! viti æftir.*

»N. N. reiste denne Sten efter Orm sin Søn og efter sig og lod gjøre denne Bro for deres Aand og Sjæl. Mærket være (vid det!) en Kundgjørelse efter dem.» Bugge tycker emellertid själv, att detta låter konstigt. Han förmodar därför, att runristaren i 80—86 **uit uiti** har skrivit samma ord två gånger, första gången ofullständigt. Det bör i så fall läsas:

*vitring þa se
þet viti æftir.*

»'Dette Mærke være en Kundgjørelse efter dem'. D. e. Dette Mindesmærke gjøre dem navn-kundige.»

En säker tolkning av inskriftens slut torde vara omöjligt att vinna. Det kan i alla fall anses sannolikt, att Stephens (och Bugge) tolkat **uitrik** riktigt. 67—76 **uitrik · þasi** är då en ack.-form, sannolikt objekt till ett föregående verb 'lät göra' e. dyl.

Ordet *vitring* är numera känt från ytterligare två, i senare tid påträffade runinskrifter, båda från Småland: Sm 45 Bräkentorp, Tutaryds sn (Sunnerbo hd) och Skaftarp, Rydaholms sn (Östbo hd). I båda ingår ordet i en och samma formel: Sm 45 Bräkentorp **uitrik · þasi · a u - k - - muti**, Skaftarp **uitrk · þasi · o ueha · muti**, d. v. s. *vitring þasi a vegamoti*, »denna minnesvård vid vägamötet». I Bräkentorp-inskriften står *vitring* som apposition till ett föregående *kumbl*, vilket i sin tur är objekt till verbet *gærði* 'gjorde' (R. Kinander i *Smålands runinskrifter*, s. 142 f.).

346. Frösunda kyrka.

Litteratur: B 51, L 508. Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, F I 5:1 n:r 46, Monumenta 3, bl. 100; O. Celsius, SR 2, s. 71, 475, 579; N. R. Broeman, Sagan om Ingvar Widtfarne (1762), s. 206 f.; E. Brate, Svenska runristare (1925), s. 31, Anteckningar (ATA); Sveriges kyrkor, Uppland 4 (1920), s. 493.

Avbildning: Peringskiöld, teckning (i F I 5:1), träsnitt (i Monumenta 3 och B 51).

I *Ransakningarna* meddelas från Frösunda kyrka, att »Kyrckioheerden berättar uthi Kyrckiedören wara een Stoor Runasteen medh dess bookstäfver uthi rijtadt». Peringskiöld: »Frösunda Kyrkedörr.» Celsius har följande anteckningar: »Frösunda kyrkia vid ingången en sten inmurad. L. Sepel. 1728 18 Aug.» (SR 2, s. 475) och »Frösunda Waknhuset. uthan före. sönderslagen. Adjunct. L. Sepel. 1728 18 Aug.» (SR 2, s. 479). Celsius har tydligen icke själv varit där utan

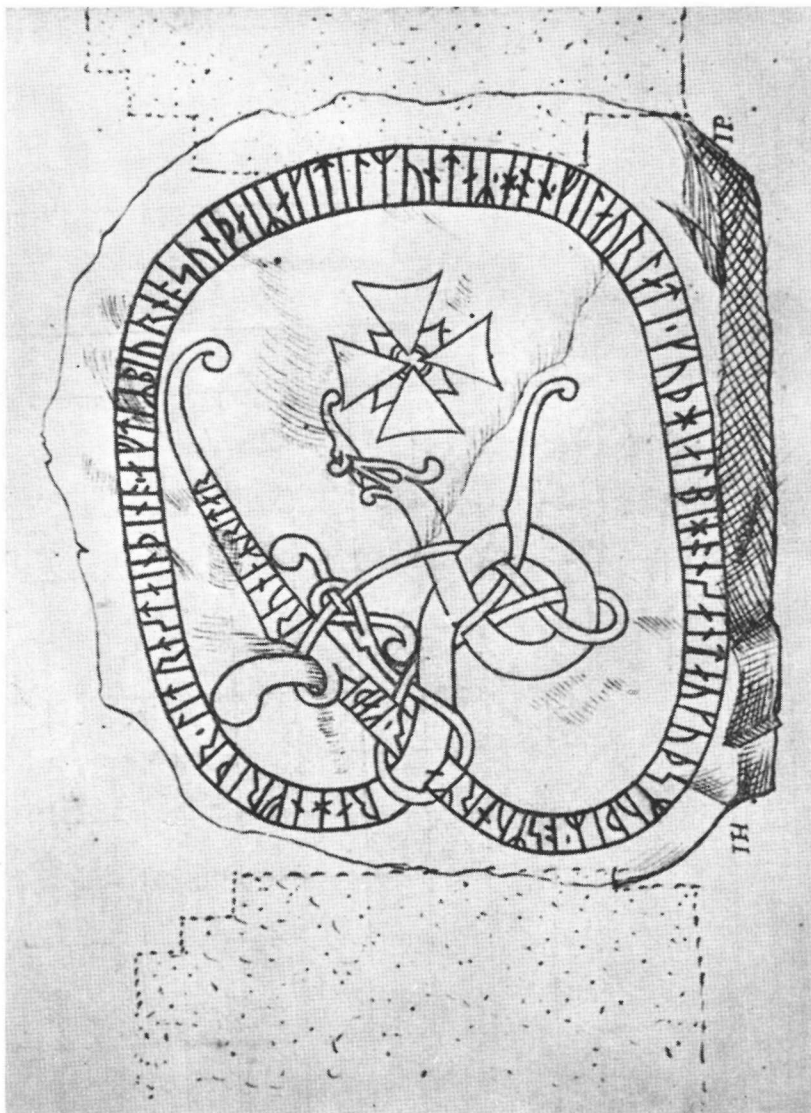

Fig. 57. U 346. Frösunda kyrka. Efter teckning av Peringskiöld.

fått sina uppgifter av pastorn, sedermera kyrkoherden i Frösunda Lars Sepelius († 1764). Senare uppgifter om runstenen saknas.

Stenens ungefärliga storlek: höjd 2 m., bredd 1,70 m.; ristningens höjd 1,75 m., bredd 1,40 m. Inskriften förefaller ha varit tydlig och väl bevarad.

Inskrift (enligt B 51):

rahnfriþr · lit rt stain þino · aftir biurno sun þaira kitilmuntar · hon · fil a urlati · kup hialbi
 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70 75
 hors ant aukups mupir · osmunr mar · kapi runar ritar
 80 85 90 95 100 105 110 115

Ragnfridr let r[e]tt[a] stein þenna æftir Biorn, sun þeira Kætilmundar. Hann fell a V[i]rlandi. Guð hialpi hans and ok Guðs modir. Asmun[d]r markaði runar rettar.

»Ragnfrid lät uppresa denna sten efter Björn, hennes och Kättilmunds son. Han föll i Virland. Gud hjälpe hans ande och Guds moder. Åsmund ristade rätta runor.»

Till läsningen: Runan 14 är egendomlig. Den liknar en binderuna av **a** och **n** eller ett **t** med till huvudstavens mitt nedflyttade bistavar. Möjligen har ristaren avsett en binderuna av **i**, **t** och **a**, sålunda 13—14 *rita*, d. v. s. *retta*. 34 **o** förefaller ha varit tydlig. I 55 **o** gå bst tvärs över hst; i 77 **o** är detta fallet endast med nedre bst. Övriga **o**-runor (23, 34, 94) ha bst endast på h. sidan av hst. Hst i 101 **a** och 102 **r** sammanfalla med en korsande slinga. 110 **a** har en mycket kort, mot hst nästan vinkelrät bst på h. sidan av hst. Övriga **a**- och **n**-runor ha bst tvärs över hst.

Inskriften är så gott som fullständigt densamma som på U 356. Denna står kvar på ursprunglig plats, i Ängby hage, under det att U 346 har blivit flyttad till en kyrka. Ragnfrid har låtit Åsmund utföra minnesvårdar över Björn på två olika ställen, förmodligen i närheten av två olika, till släkten hörande gårdar.

Namnet på den döde har här den egendomliga formen (ack.) **biurno**. Enligt Brate skulle det vara ett smeknamn av *Biorn*, sålunda ett *Biorni* (ack. *Biorna*). Snarast är väl dock 34 **o** en felläsning eller möjligen en felristning. På ett par ställen ha runor blivit överhoppade, som kunna suppleras med hjälp av U 356: 61—66 **urlati** — U 356 **uirlanti**, 94—99 **osmunr** — U 356 **osmuntr**.

60—66 **a urlati** avser sålunda Virland, den östra delen av Estland, estn. *Viru*, fi. *Vironmaa*.

Frösunda kyrka.

Av uppgifter, meddelade Olof Celsius av kyrkoherde Lars Sepelius i Frösunda, vill det förefalla, som om vid Frösunda kyrka år 1728 funnits ännu en runsten, sönderslagen, liggande utanför vapenhuset. Se ovan under U 346.

347 och 348. Näs, Frösunda sn.

Pl. 27, 28.

Litteratur: Handlingar i ATA 1929 och 1930; Svenska Dagbladet ^{11/7} 1930; O. v. Friesen i Upsala Nya Tidnings julnummer 1930 och i Namn och Bygd 18 (1930), s. 103 f.

Äldre avbildningar: I. Schnell foto 1930 (ATA); Gunnar Sundgren foto, efter O. v. Friesens imålning av inskriften (i: Namn och Bygd 18, 1930, s. 103—105).

Ristningarna finnas på en mot V stupande bergvägg omkring 500 m. Ö om gården Näs. Mellan denna bergvägg och den höjd, på vilken gården ligger, är en dalsänka, där nu järnvägen går fram. En mindre körväg går från Näs österut; sedan den passerat järnvägen, går den efter en skarp krök rakt ned mot inskriftsberget och fortsätter nedanför detta söderut till Helgö. Klippväggen är mycket skrovlig och sönderskuren av djupa sprickor. Det måste för ristaren ha varit svårt att finna ett par ytor tillräckligt stora och tillräckligt släta för att lämpa sig för ristning. Han »har tvingats att mot vanan lägga huvudristningen nästan horisontellt och att söka en ny plats för att kunna föra till slut vad han ville säga». Den större ristningen, U 347, har formen av en hästskomagnet, upptill krönt av ett enkelt kors och med ändarna nedtill sammanhållna av ett enkelt band. Den andra ristningen, U 348, befinner sig ett par meter längre söderut; den består av ett smalt, rakt, nästan lodrätt band, också det upptill krönt av ett kors.

Ristningarna lära ha upptäckts av en pojke, och fyndet inberättades till Riksantikvarien i början av år 1929. En förberedande undersökning gjordes av amanuensen I. Schnell sommaren